

Tað kann vera vandamikið at ummæla

At eitt blaðummæli av einhvørjari framsýning ella sjónleiki kann fáa eina heila skriðu at loypa, er ikki heilt ókent. Serliga um ummæli ikki er listafólkunum til vildar. Hetta hevur fingið Paul Sørensen á Argjum at siga frá hendingini, tá hin ungi blaðmaðurin á danska blaðnum Politiken, Edward Brandes, ummælti leiklutin hjá Robert Schyberg, sjónleikara við kongliga sjónleikarhúsið í Keypmannahavn. Hetta endaði við duell teirra millum. At duellera var tá vordið bannað, og mundi henda duellin vera hin seinasta danir vita um at siga.

At blaðgreinir kunnu føra til rættsliga uppgjerd, eru øll vitandi um, men at tær eisini kunnu hava meira álvarslegar avleiðingar, er nakað, sum hoyrir fortíðini til.

Duellir vóru samb. lóg frá 1866 bannaðar í Danmark, og kundu revsast við bót og fongsli. Lógin varð tó ikki altíð yvirhildin, men í ár 1900 var seinasta duellin í Keypmannahavn, í februar á Ermulundsslættuni, eitt yndisligt útferðarpláss uttanfyri Keypmannahavn.

Ikki skuldi nóg tvíl

Kgl. Teatrið framfórði 4. febr. 1900 sjónleikin »Gert Westphalen« eftir Holberg,

Paul Sørensen á Argjum skrivar:

og tann 27 ára gamli Rob. Schyberg leikti Leander. Edw. Brandes dr. phil. (Bróður hin gitna Georg Brandes), skuldi sum ummælarir siga frá sjónleikinum.

Brandes skrivaði:

Øll framfórslan hevði ein næmingakenda farna, við Harra Schyberg sum ein Leander, við tí lögna og varisligasta gongulagi, (sum leiddi tankan á nakað, sum man enn ikki torir at hugsa um).

Tað slagði av skemtingarsomum og hálvavegna óndskapsfullum viðmerkingum, var sera vanligt í um-

mælunum hjá Brandes.

Men har rakti ummælið beint í hjartað hjá einum ungum og sera fáfongdum sjónleikara.

Schyberg var fyrst í øðini og ætlaði seinni at hevna seg eina og sjónleikarstættins vegna.

Hann fór fyrst á hitta Brandes, men har var eingin inni. Síðani fór hann á blaðmannastovuna (Politiken), á vegnum keypti hann ein tjúkan stav, og vápnaður við hesum stillaði hann seg uttanfyri blaðhúsið. Hann stóð leingi, og endiliga kom Brandes kring hornið.

Schyberg hevur sjálvur skrivað um tað:

»Eg gekk skjótt ímóti honum og møtti honum mitt á koyribreytini. Mestsum fyrri at kenna meg tryggan, spurdi eg: »Eru tygum dr. Brandes?« Eitt beinasamt smil breiddi seg um andlit hansara, og hann játtaði. Eg harmadist um at hava nýtt ein so vinarligan tóna, at hann smiltist, men tað gjørdist ikki við, og eg gav honum nú eitt slag á kjálkan

við flatari hond og segði:

»Vita tygum, at tygum eru eitt esil?« – Hann fór eitt fet eftir hæli og nærmast rópti asmatiskt, stamandi:

»Hetta er tó óforskammað«, í tí hann við regnskjólinum veipaði upp í loft. Tann høga hatin hevði hann mist á vegin, og fólk kom nú til úr øllum ættum. Júst sum eg hevði hugsað mær at hendingin skuldi fara fram«.

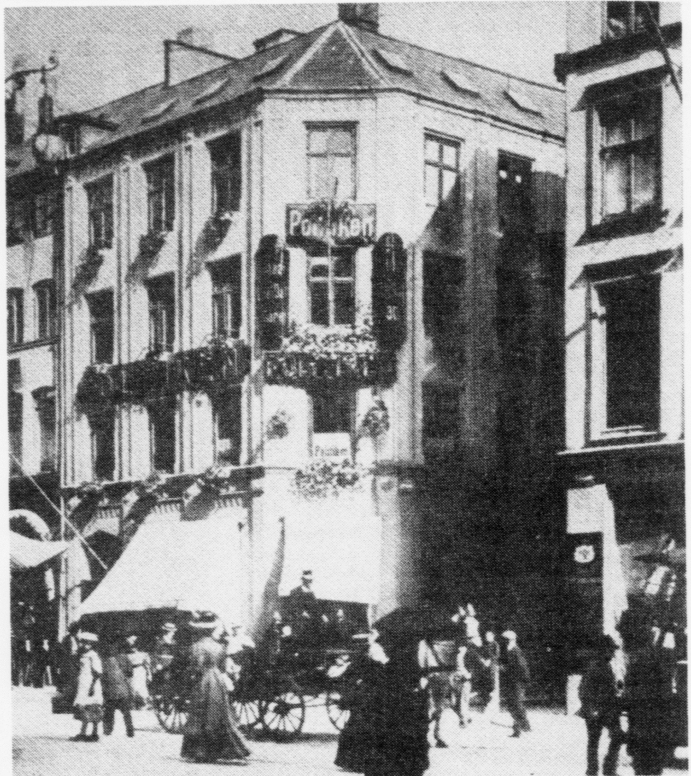
Tað var ikki fyrstu ferð, Brandes varð álopin. Men hesu ferð vildi hann lata við seg koma. Tá Schyberg var farin, fór hann beinleiðis á blaðmannastovuna og segði blaðstjóra, Hørup, frá.

Hørup vildi ikki at nakað skuldi spyrjast burtúr, og hann fór beinanvegin til stjóran fyrri kg. teatrinum, Danneskjold-Samsøe, greiva, og kravdi syndaran revsaðan.

Hann skuldi í stundini geva Brandes eina umbering og verða koyrdur úr starvinum.

»Teatergreivin« rópti Schyberg til sín og gav honum eina »nos«, umframt 14 daga karantenu frá framfórslunum, men hann var ikki førur fyrri at fáa Schyberg at geva Brandes eina umbering.

Tvørturímóti fór Schyberg beinleiðis til dagblaðið »Vort Land« og skræddi seg einaferð enn um vanvirðing sína fyrri Brandes, til stóra frøi fyrri medarbeiðarar og lesarar blaðsins. – Og nú var

Júst har rossavognurin koyrir uttanfyri Politiken stóð Schyberg og bíðaði við stavinum

spælið í gongd!

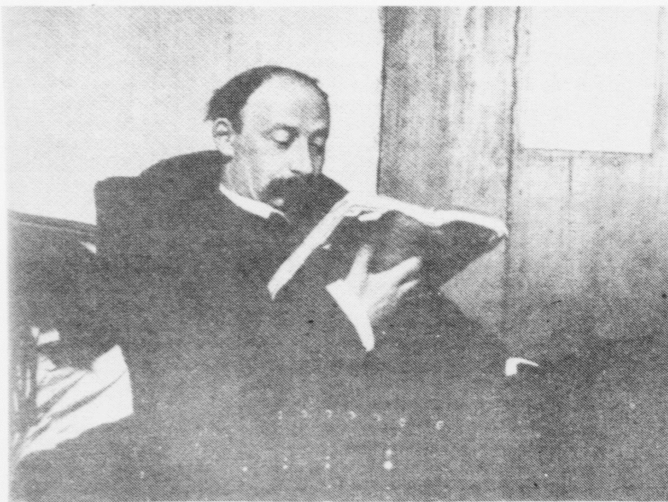
Brandes vildi duellera, tað var skikkur millum yvirstættina í Paris, tá hann var ungur, serliga vóru tað nasadjarvir blaðmenn, sum bjóðaðu av.

Brandes vildi hava uppreisn og hann sendi boð eftir vinmanninum Erik Skram, Skram royndi tó at sissa. Men Brandes var stinnur, hann vildi hava duel í fronskum stíli, og tá hann ikki vildi víkja, var Skram heilt til reiðar at fyrireika duellina sum sekundantur. Sum annan sekundant varð Peter Nansen valdur (stjóri Gyldendals Bókaförleg).

Saman fóru nú hesir snøgg harrarnir við uppskrýddum vyrskeggi til Schyberg í Randersgade, at bera tí ræðslusligna sjónleikaranum skrivligu avbjóðingina.

Sama dag gjørdi Skram og Nansen eina deyðansálvarsama »protokoll« um samrøðuna við Schyberg, og dagin eftir var fundur við teir útvaldu sekundantar Schybergs, tveir av arbeiðsløgum hansara frá teatrinum, Kurt Mantzius og Poul Nielsen.

Sum tan þætur, ið var

Edvard Brandes í brummuni í mars mánaði í 1900. Hann nýtti meginpartin av tíðina at læra seg hálendski